

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

Затверджую:
Декан факультету
Економіки і менеджменту

/Є.В.Мироненко/

28» червня 2024р.

Гарант освітньої програми:
Економіка та організація соціального
забезпечення

/С.В.Касьянюк/

25» червня 2024р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри **Менеджменту**
Протокол № 10 від 25.06.2024р.
В. о. завідувача кафедри ЕП
/І.П.Фоміченко/

Робоча програма навчальної дисципліни
«Право соціального забезпечення»

галузь знань
спеціальність
ОПП

І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
І10 Соціальна робота та консультування
«Економіка та організація соціального
забезпечення»

освітній рівень

Другий (магістерський)

Факультет
Розробник

Економіки і менеджменту
К.юрид.н., доцент Мельченко В.І.

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Формування готовності фахівців соціального забезпечення до майбутньої професійної діяльності нерозривно пов'язане із набуттям компетентностей щодо інформації з правового соціального забезпечення. Право соціального забезпечення є однією з найбільш важливих і складних галузей права, яка охоплює значну кількість правових норм, спрямованих на реалізацію конституційного права громадян на соціальне забезпечення. Ця галузь має важливе значення для держави і суспільства й інтенсивно розвивається. Відбуваються суттєві зміни у законодавстві, а тому засвоєння здобувачами основних положень цієї навчальної дисципліни пов'язане із значними труднощами. Нормативно-правові акти, які передбачають конкретні соціальні виплати і допомоги, мають, як правило, великий обсяг. У зв'язку з цим важливо розуміти декілька важливих моментів.

Основні завдання навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення»: досягти чіткого розуміння вихідних загальних положень права соціального забезпечення – предмета, метода, принципів, джерел та суб'єктів права, які розкривають своєрідність і специфіку правового регулювання, освітити основні види соціального захисту населення України в сучасних умовах, гарантії захисту з боку держави, розглянути концептуальні основи реформи соціального забезпечення в Україні.

Обсяг питань, що вивчаються, досить великий. Законодавство нараховує значну кількість нормативних актів. Природно, що повного знання їх від здобувачів вимагати важко, та в цьому і немає потреби. Головне, щоб здобувач у них орієнтувався, знав найбільш важливі вузлові норми, розумів їхній зміст та зв'язок із іншими нормами, умів їх знайти та застосувати у конкретній життєвій ситуації. Однак слід врахувати, що саме по собі читання нормативного акту – заняття малоефективне, якщо не поєднувати його з вивченням наукових джерел.

Розкриваючи теоретичні питання, здобувачі повинні прагнути до максимально повного та чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. При цьому важливо показати діалектику їхнього розвитку, розкрити відмінності в трактуванні положень, що розглядаються, провести порівняльний аналіз питань, що висвічуються у відповідних розділах різних підручників і в спеціальній літературі.

1.2. Мета дисципліни – надати здобувачам допомогу у з'ясуванні як важливих теоретичних положень, зокрема, про сутність соціальної держави, зміст права на соціальне забезпечення, функції цієї галузі, предмет та метод регулювання відносин, соціальні ризики, які є об'єктивними факторами, з настанням яких громадяни набувають право на отримання соціальних виплат і допомог тощо, так і в засвоєнні видів та форм соціального страхування, умов та порядку отримання конкретних видів допомог (пенсій, інших соціальних виплат, натуральних допомог, соціальних послуг).

1.3. Завдання дисципліни:

- розкрити зміст питань, які мають значення для всієї галузі права, розкрити всі види аналізу законодавства, що стосується правового регулювання надання окремих видів соціального забезпечення;
- здобувачі повинні мати уявлення про соціальну державу та її політику в сфері соціального забезпечення, економічну та правову природу соціального забезпечення і його функції, світові системи соціального забезпечення, право на соціальне забезпечення і його гарантії, організаційно-правові форми соціального забезпечення, державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії. Що допомагає розібратися з механізмом правового регулювання в сфері соціального забезпечення;
- висвітлюються традиційні для галузевих юридичних навчальних дисциплін питання: право соціального забезпечення як самостійна галузь права, принципи, джерела і форми права соціального забезпечення, правовідносини в сфері соціального забезпечення. Юридичні факти відіграють надзвичайно важливу роль у вирішенні питань про надання конкретного виду соціального забезпечення і тому деякі теми присвячені підставам виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального забезпечення;
- акцентує увагу на проблемах соціально-забезпечувальної відповідальності в праві соціального забезпечення та різних видах юридичної відповідальності у сфері соціального забезпечення.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна є базовою і викладається одночасно з дисципліною «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення».

1.5. Мова викладання: українська

1.6. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

Загальний обсяг становить 150 годин (5,0 кредитів), в т.ч.:

- денна форма навчання: лекції – 30 годин, практичні (семінарські) – 30 годин, самостійна робота здобувачів – 90 годин;
- заочна форма навчання: лекції – 4 години, практичні (семінарські) – 4 години, самостійна робота здобувачів – 142 години.

II ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань щодо соціального забезпечення, формулювати висновки та рекомендації щодо його впровадження (ПРН 2);

пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування (ПРН10).

визначати можливості конституційного та правового регулювання суспільних відносин, забезпечувати оптимальні моделі соціально-правового супроводу орієнтованих на загальнолюдські цінності (ПРН15).

демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень, протидіяти та запобігати домашньому насильству проти жінок та дітей, застосовувати механізми адвокації прав людини та малозахисених верств населення (ПРН22)

В узагальненому вигляді їх можна навести наступним чином:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння основних механізмів та процедур регулювання держаної соціальної політики на рівні суспільства та громади;

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння змісту, класифікувати види та ідентифікувати особливості інформаційного оформлення та контролю, а також здатність здійснювати роботу у соціальній сфері;

в афективній сфері:

здобувач здатний критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал; аргументувати на основі теоретичного матеріалу і нормативно-правових документів власну позицію щодо особливостей техніки операцій, комплекс дій фахівців соціальної роботи по забезпеченню відповідності окремих соціальних груп регулятивним вимогам законодавства України за кожним напрямом регулювання; вивчення основ соціальної сфери, складу мало захищених верств населення, особливостей їх розв'язування в умовах внутрішнього переміщення;

здобувач здатний співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики;

у психомоторній сфері:

здобувач здатний самостійно аналізувати і оцінювати теоретичні підходи та нормативні вимоги щодо регулювання соціальної діяльності,

відслідковувати та прогнозувати тенденції зміни у механізмах такого регулювання;

здобувач здатний слідувати методичним підходам до вміння здійснювати соціальну експертизу, готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та соціального проектування;

контролювати результати власних зусиль в навчальному процесі та коригувати (за допомогою викладача) ці зусилля для ліквідації пробілів у засвоєнні навчального матеріалу або формуванні навичок;

набуття вмінь та здатності знаходити організаційно-управлінські рішення в нестандартних ситуаціях.

самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу та нормативно-правових джерел, розробляти варіанти рішень щодо організації соціальної експертизи з урахуванням регулятивних вимог та звітувати про виконання індивідуальних завдань.

III ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 Поняття та загальні засади права соціального захисту України

ТЕМА 1. Соціальне забезпечення як базова категорія соціальної держави, соціальної політики та права соціального забезпечення

Соціальна держава: поняття, ознаки, моделі, критерії, мета, завдання, принципи та значення. Соціальне забезпечення як складова соціальної політики. Соціальні зобов'язання держави в сфері соціального забезпечення. Соціальне забезпечення як фундаментальна категорія права соціального забезпечення.

ТЕМА 2. Право на соціальне забезпечення та його гарантії

Поняття права соціального забезпечення. Право на соціальне забезпечення в міжнародно-правових актах Гарантії права на соціальне забезпечення (у тому числі у законодавстві України).

ТЕМА 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення

Форми соціального забезпечення: загальнообов'язкове державне соціальне страхування; державне соціальне забезпечення за рахунок бюджетних коштів; змішане соціальне забезпечення окремих категорій громадян; недержавне соціальне забезпечення.

ТЕМА 4. Державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії

Поняття, мета встановлення, принципи формування державних соціальних стандартів. Система і класифікація соціальних нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Застосування державних соціальних стандартів та нормативів у сфері соціального забезпечення.

ТЕМА 5. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права

Предмет права соціального забезпечення: матеріальні, процедурні, процесуальні відносини. Методи права соціального забезпечення. Система

права соціального забезпечення. Загальні та особливі положення права соціального забезпечення.

ТЕМА 6. Принципи права соціального забезпечення

Поняття, система та значення принципів права соціального забезпечення України. Співвідношення галузевих принципів права соціального забезпечення із загальноправовими та міжгалузевими принципами. Зміст принципів права соціального забезпечення

Змістовий модуль 2 Організаційно-правові форми соціального забезпечення України

ТЕМА 7 Джерела і форми права соціального забезпечення

Поняття, особливості джерел права соціального забезпечення. Форма і класифікація. Загальна характеристика основних джерел права соціального забезпечення. Роль міжнародних договорів, угод у сфері соціального забезпечення.

ТЕМА 8. Правовідносини у сфері соціального забезпечення

Поняття і види правовідносин із соціального забезпечення. Загальна характеристика суб'єктів, об'єктів і змісту правовідносин із соціального забезпечення. Пенсійні правовідносини. Правовідносини щодо надання допомоги і компенсацій. Правовідносини щодо трудового каліцтва чи професійного захворювання. Правовідносини щодо медичної (лікарської) допомоги, соціальних послуг і пільг за системою соціального забезпечення. Процедурні і процесуальні правовідносини, що виникають у зв'язку із соціальним забезпеченням громадян.

ТЕМА 9. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального забезпечення

Юридичні факти як передумова виникнення правовідносин по соціальному забезпеченню. Юридичні факти непрацездатності в праві соціального забезпечення. Страховий і трудовий стаж та вислуга років як юридичні факти в праві соціального забезпечення. Складні життєві обставини як юридичні факти в праві соціального забезпечення. Строки у праві соціального забезпечення

ТЕМА 10. Юридична відповідальність у сфері соціального забезпечення

Соціальна відповідальність у сфері соціального забезпечення. Загальнотеоретичний аспект юридичної відповідальності.

ТЕМА 11. Історія становлення і розвитку соціальної підтримки вразливих груп населення та законодавства про соціальне забезпечення

Підтримка нужденних і немічних у Київській Русі. Соціальна допомога на українських землях в литовсько-польську добу. Добročинність на українських землях козацької доби. Соціальна підтримка вразливих груп в період до другої половини ХІХст. Соціальна допомога в Росії у другій

половині XIX ст. до жовтневого перевороту 1917 року. Виникнення і розвиток законодавства про соціальне страхування у дорадянський період. Соціальне забезпечення та його законодавча база в СРСР. Формування законодавчої бази соціального забезпечення в незалежній Україні

IV СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л/	П/ (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Поняття та загальні засади права соціального захисту України						
1.	ТЕМА 1. Соціальне забезпечення як базова категорія соціальної держави, соціальної політики та права соціального забезпечення	14	3/-	3/-		9/13
2.	ТЕМА 2. Право на соціальне забезпечення та його гарантії	14	3/1	3/-		9/13
3.	ТЕМА 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення	14	3/-	3/-		8/13
4.	ТЕМА 4. Державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії	14	3/1	3/1		8/31
5.	ТЕМА 5. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права	14	2/-	3/1		8/13
6.	ТЕМА 6. Принципи права соціального забезпечення	7	2/_	3/-		8/13
Змістовий модуль 2 Організаційно-правові форми соціального забезпечення України						
7.	ТЕМА 7 Джерела і форми права соціального забезпечення	14	3/1	3/1		8/13
8.	ТЕМА 8. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	14	2/	3/-		8/13
9.	ТЕМА 9. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального забезпечення	13	3/1	3/-		8/13
10.	ТЕМА 10. Юридична відповідальність у сфері соціального забезпечення	13	3/-	3/1		8/13
11.	ТЕМА 11 Історія становлення і розвитку соціальної підтримки вразливих груп населення та законодавства про соціальне забезпечення	13	3/-	3/-		8/12
Усього годин		150	30/4	30/4		90/142

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота здобувачів.

4.2. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття для денної форми навчання
1.	Соціальне забезпечення як базова категорія соціальної держави, соціальної політики та права соціального забезпечення
2.	Право на соціальне забезпечення та його гарантії
3.	Організаційно-правові форми соціального забезпечення
4.	Державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії
5.	Право соціального забезпечення як самостійна галузь права
6.	Принципи права соціального забезпечення
7.	Джерела і форми права соціального забезпечення
8.	Правовідносини у сфері соціального забезпечення
9.	Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального забезпечення
10.	Юридична відповідальність у сфері соціального забезпечення
11.	Історія становлення і розвитку соціальної підтримки вразливих груп населення та законодавства про соціальне забезпечення

№ з/п	Тема заняття для заочної форми навчання
1.	Державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії
2.	Право соціального забезпечення як самостійна галузь права
3.	Джерела і форми права соціального забезпечення
4.	Юридична відповідальність у сфері соціального забезпечення

4.3. Перелік індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми або тем, з яких виконується індивідуальне завдання	Назва і вид індивідуального завдання
1	2	3
1.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Джерела права соціального забезпечення. ➤ Система державних органів та їхні функції зі здійснення соціального забезпечення ➤ Державні соціальні «допомоги» 	Доповідь
2.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Соціальні пільги та соціальне обслуговування ➤ Державні соціальні допомоги 	Реферат
3.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Поняття, предмет, метод і система права соціального забезпечення ➤ Основні принципи права соціального забезпечення 	Проектне завдання

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується екзаменом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

– за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена у семестрі, але не менше 55);

– на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

З дисциплін, що завершуються заліком, поточна успішність оцінюється, виходячи зі 100 балів. Здобувач, який склав усі контрольні точки і набрав 55 і більше балів з кожного контролю на початок сесії, має право отримати підсумкову оцінку без складання заліку.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів ВО з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного

матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Право соціального забезпечення», форми і терміни контролю (спеціальність І10 Соціальна робота та консультування) для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та практичних заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових та ситуаційних завдань на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	10	15	1-15
2	Індивідуальне завдання Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на практичних заняттях, тез доповідей, статті, роботи на конкурс, презентації, виступ з доповіддю на конференції	15	25	1-15
3	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач виконує тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1)	15	30	7
4	Модульна контрольна робота №2 (Здобувач виконує тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2)	15	30	14

Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)	55	100	
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5) (Диференційний залік) Здобувач виконав аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100	
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю			

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі «Moodle»	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Диференційний залік) Здобувач виконав аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100

VII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

7.1. Основна література

1. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України. 2-ге вид. К.: Знання, 2008. 663 с.
2. Ярошенко О. М., Барабаш Г. О, Вапнярчук Н. М. Право соціального забезпечення в Україні : підручник. 4 -те вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2015. 458 с
3. Прилипко С. М., Гончарова Г. С, Юровська В. В., Конопельцева О. О. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Х.: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2013. 126 с.
4. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник. Чернігів : ПАТ "ПВК" "Десна", 2016. 692 с.

7.2. Допоміжна література

1. Чічкань М.В., Денисенко К.В. Щодо пенсійного забезпечення ветеранів війни в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Випуск 37, Том 2. С. 92-94.
2. Чічкань М.В., Мірошник К.М. Поняття бідності та критерії її визначення. *Проблеми громадянського поступу українського суспільства:*

філософсько-правові та соціально-психологічні аспекти: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2015. С. 132-136.

3. Чічкань М.В., Якубовський М.О. Сучасні аспекти правового регулювання у сфері соціального захисту інвалідів в Україні. *Проблеми громадянського поступу українського суспільства: філософсько-правові та соціально-психологічні аспекти: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2015. С. 132-136.

4. Чічкань М.В. Правове регулювання соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей у сучасній Україні. *Матеріали Першої Міжнародної науково-практичної конференції «Україна – ЄС. Сучасні технології, економіка та право»*. 2015. С. 345-348.

5. Сташків Б.І. Проблеми принципів пенсійного права. *Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф.* Х.: ХНУВС, 2015.-С. 293-299.

6. Сташків Б.І. До питання про співвідношення соціальних ризиків та юридичних фактів в праві соціального забезпечення. *Юридичні факти в системі правового регулювання. Зб. наук. праць Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф.* К.: ВД «Дакор», 2015. С 481-486.

7. Сташків Б.І. Дискусійні питання змісту предмета права соціального забезпечення. Історико-правові, соціально-економічні та технологічні аспекти розвитку суспільства : *міжнар. наук.-практ. конф.* Чернігів. Десна Поліграф, 2015. С 21-24.

8. Рудик В.А. Щодо проблеми реалізації принципу соціальної справедливості в пенсійному забезпеченні в умовах реформування соціального законодавства України. *Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства : матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф.* Х. : ХНУВС, 2015. С. 283-286

7.3. Web-ресурси

1. Дешко Т. Адвокація: метод. рекомендації. Київ: Міжнародний Альянс, 2015. 148 с. URL: <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/mg5.pdf>

2. Законодавство України. Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.

3. Конвенція про статус біженців від 28.07.1951р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011

4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.

5. Офіційний сайт Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. URL: <https://mtot.gov.ua/>